

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaostolle

Asia: HE 154/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Aihe: Metsähallituksen mahdollisuus rakentaa laitureita Norrskärin majakalle, jotta saarta voisi käyttää mm. päiväretkeilyä ym. varten.

Metsähallituksen lausunto mahdollisuudesta rakentaa laitureita Norrskärin majakalle, jotta saarta voisi käyttää mm. päiväretkeilyä ym. varten.

Taustaa

Norrskär sijaitsee Mustasaaren kunnassa ulkomerellä noin 25 kilometriä Raippaluodosta ja 50 kilometriä Vaasasta länteen. Saaren maa- ja vesialueet ovat Suomen valtion omistuksessa, ja niitä hallinnoi Metsähallituksen Julkiset hallintotohtorit. Alue kuuluu Merenkurkun maailmanperintöalueeseen sekä Merenkurkun saariston Natura 2000 -alueeseen (FI0800130). Norrskärin vetovoimatekijöitä ovat mm majakka, saaristoluonto ja -maisema sekä rakennettu kulttuuriympäristö. Norrskärillä on Pidä saaristo siistinä r.y.:n ylläpitämä jättepiste ja kuvakäymälä. Saaren satama palvelee sekä vapaa-ajankäyttöä että viranomaisia. Vapaa-ajankäytön osalta satama palvelee noin 20 yksityisomistuksessa olevaa mökkiä, joissa on useita käyttäjiä (yksityishenkilöitä, perikuntia, perheitä). Sekä valtion että yksityisten omistamat rakennukset ovat kulttuurihistoriallisesti arvokkaita, ja osa saaresta kuuluu valtakunnalliseen RKY-alueeseen ja saari on kokonaisuutena valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Virkistyskäyttökohteena merkitys on suhteellisen pieni, jos sitä vertaa Metsähallituksen moniin muihin kohteisiin merialueilla. Metsähallitus on karkeasti arvioinut vuotuiseksi määräksi noin 1000 käyntiä. Vapaa-ajankäytön lisäksi saarta käyttää tukikohtanaan muutama luokan 1 ammattikalastaja. Saarella toimii Merenkurkun Lintutieteellisen yhdistyksen lintuhavaintoasema, joka tyypillisesti on miehitetty muutamana kymmenenä vuorokautena vuodessa. Satama sijaitsee saaren itärannalla ja on käytännössä ainoa kohta saarella, jossa veneen kanssa pystyy turvallisesti kiinnittymään ja rantautumaan. Viranomaisista pääkäyttäjiä ovat Metsähallitus sekä Väylävirasto ja Rajavartiolaitos. Myös VTS-tutkan ja muiden merenkulun turvalaitteiden sekä teleyhteyksien ylläpidon ja huollon takia saaren saavutettavuus on tärkeää.

Majakka on rakennettu vuonna 1846 jolloin myös satama perustettiin. Satama on maan kohoamisen vuoksi noussut metrin sen rakentamisesta eikä peruskorjauksia ole tehty. Satama koostuu puisista laiturirakenteista sekä mittavasta suojaavasta kivirakenteesta.

Maan kohoaminen on johtanut siihen, että happi on yltänyt laiturin tukkiperustaan, joka saa sen murenemaan. Satamaporttien kiilakivet, noin 500 tonnia, ovat tästä syystä vaarassa sortua porttiin, jonka jälkeen korjaustyöt olisivat merkittävästi hintavammat. Portti tulisi turvata betonikaarella, jotta satamaa olisi mahdollista käyttää myös tulevaisuudessa. Tämän lisäksi satama-altaaseen on kertynyt metrin paksuinen kerros lietettä. Ennen kuin työ aloitetaan, liete sekä laiturit, on poistettava ja kun työ on suoritettu, tulee sataman laiturit palauttaa. Portin moreenipohja luo kynnyksen, jonka johdosta liete ei

itsestään poistu luonnolliseen tapaan. Kynnys tulee syventää, jotta 1,6 m väylän syvyys voidaan palauttaa entiselleen. Tämä estäisi myös uuden lietteen kertymistä altaaseen.

Alustavat suunnitelmat sataman kunnostamiseksi ovat vanhentuneita ja tarpeet ovat saattaneet muuttua oleellisesti. On mahdollista, että satama-altaan pohjassa on ympäristölle haitallisia aineita. Tämä saattaa vaikuttaa mahdollisten ruoppaus- ja läjitystoimenpiteiden toteutukseen.

Metsähallituksen lausunto

Luontomatkailun kehittäminen Norrskärillä on tulevaisuudessa mahdollista, ja se edellyttää saavutettavuuden parantamista ja turvaamista. Ilman toimivaa satamaa tällaisia mahdollisuuksia ei ole. Sijaintinsa takia kyseeseen tulisi pääasiassa olemaan päiväkävijöitä kävijämäärien ollessa muutamissa tuhansissa vuosittain. Mikäli luontomatkailun suosio Merenkurkun maailmanperintöalueella jatkaa kasvuaan, kävijämäärien suurempikin kasvu saattaa olla mahdollista. Matkailun kehittäminen edellyttää yhteiskunnan tukea ja matkailun kehittämistä sekä yritysten palvelujen tarjonnan kehittämistä.

Pelkästään Norrskärin käyntimäärien perusteella sataman kunnostus ei ole välttämättä perusteltua. Mutta mikäli arvioidaan viranomaisten tarpeita, merenkulkua, merenkulun turvalaitteiden ylläpitoa ja merenkulun turvallisuutta sekä onnettomuuksiin varautumista tilanne on erilainen. Kokonaisuutta tarkastellen sataman kunnostus ja ylläpito onkin tärkeää, mikäli saaren toiminnot ja käyttö halutaan turvata. Mahdollinen toteutus tulisi tehdä yhteistyössä erityisesti Väyläviraston kanssa. Metsähallituksella on valmius toteuttaa kyseinen hanke, ja se toteutettaisiin suurimmaksi osaksi kilpailuttamalla tarvittavat suunnittelu- ja urakkapalvelut.

Koska alustavat suunnitelmat ovat vanhentuneet sekä erityisesti yleisen kustannustennousun takia tarvittava resurssi tulisi olemaan arvioidusti noin 500 000 euroa.

Turussa 17.11.2022

Mikael Nordström
Aluejohtaja
Rannikon Luontopalvelut
Metsähallitus

Mikael.nordstrom@metsa.fi

Puh. 0400-445234